

Årsplan

Toppenhaug barnehage

Bærumsbarnehagen

Innholdsfortegnelse

Innledning	2
Årsplan	2
Barnehagen er en pedagogisk virksomhet	2
Bærumsbarnehagen	2
«TETT PÅ» – kvalitet i bærumsbarnehagen	5
I TETT PÅ skal CLASS (Classroom Assessment Scoring System) brukes som verktøy for å måle og forbedre kvaliteten i bærumsbarnehagen. Følgende områder, og kvaliteten på disse, blir det fokusert på: emosjonell støtte, organisering av avdeling og støtte til læring og utvikling.	5
Barnehagens pedagogiske arbeid	6
Barnehagens verdigrunnlag	6
Barn og barndom	6
Demokrati	7
Mangfold og gjensidig respekt	8
Likestilling og likeverd	8
Bærekraftig utvikling	8
Livsmestring og helse	9
Arbeid mot mobbing	11
Barnehagens formål og innhold	12
Omsorg	12
Lek	12
Danning	13
Læring	13
Vennskap og fellesskap	14
Kommunikasjon og språk	14
Barnas medvirkning	14
Samarbeid mellom hjem og barnehage	15
Overganger	15
Når barnet begynner i barnehagen - tilvenning	15
Overgang innad i barnehagen og mellom barnehager	16
Fra barnehage til skole	16
Planlegging, vurdering og dokumentasjon	17
Planlegging	17
Vurdering	17
Dokumentasjon	17
Barnehagens arbeidsmåter	18
Progresjon	18
Barnehagens fagområder	18
Pedagogisk årshjul 2024 – 2025	19
Kommunikasjon, språk og tekst	21
Kropp, bevegelse, mat og helse	21
Kunst, kultur og kreativitet	21
Natur, miljø og teknologi	22
Antall, rom og form	22
Etikk, religion og filosofi	22
Nærmiljø og samfunn	22

Innledning

Årsplan

Barnehagen skal utarbeide en årsplan. I tillegg skal det utarbeides planer for kortere og lengre tidsrom og for ulike barnegrupper etter behov. Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.

Årsplanen inneholder informasjon om hvordan barnehagen arbeider med omsorg, danning, lek og læring for å fremme barnas allsidige utvikling. Planen gir informasjon om hvordan barnehagelovens bestemmelser om innhold (§ 2) og barns rett til medvirkning (§ 3) og rammeplanen følges opp, dokumenteres og vurderes.

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet

Barnehagen er i følge [Rammeplan for barnehagen](#) en pedagogisk virksomhet der samfunnsmandatet er å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste. Dette skal gjøres i samarbeid og forståelse med barnas hjem.

Bærumsbarnehagen

I Bærum er det i tillegg til rammeplanen utarbeidet en barnehagemelding for Bærumsbarnehagen, [Barnehagemelding 2015-2025](#).

Arbeidet med barnehagemeldingen skal bidra til at det blir et likeverdige og enhetlige barnehagetilbud i alle Bærums barnehager, for alle barn og foreldre. Tidlig innsats, mestringsperspektivet og samarbeid og samhandling skal vektlegges i Bærumsbarnehagen. Barnehagen skal ses på som første trinn i utdanningsløpet, og **lek, språk og god helse** er spesielle faglige satsingsområder.

Som oppfølging av barnehagemeldingen utarbeides det kvalitetsplaner. Kvalitetsplanen skal bidra til likeverdige barnehagetilbud i Bærum og sikre tidlig innsats og bedre læring for barna i bærumsbarnehagen. Kvalitetsplanen, [Lek og læring – rammeverk for bærumsbarnehagen](#), som gjelder fra 2019.

Velkommen til Toppenhaug barnehage

Toppenhaug barnehage er en kommunal institusjon som eies av Bærum kommune. Barnehagen består av to hus: hus Nedre og hus Øvre. Husene har tilnærmet samme nærmiljø med kort vei til skog og mark og Bærums Verk senter. Barnehagen har også tilgang til et lite hus som kan brukes til ulike grupper.

Driften av kommunale barnehager sikres gjennom Lov om barnehager (2005), Rammeplan for barnehagen-innhold og oppgaver (2017), Meld.St.19 (Tid for lek og læring), Kommunal plan for kvalitetssikring (Kvalitetsplan 1 2015-2018), Bærum kommunes vedtekter og retningslinjer, Barnehagemeldingen fra Bærum kommune (2015-2025) og barnehagens interne årsplan.

Barnehagen er plassert under Kunnskapsdepartementet. Det betyr at barnehagen betraktes som en viktig del av den livslange læringsprosessen og det første steget i utdanningssystemet. Vi er opptatt av læring og fornying, for oss betyr det at vi holder oss oppdatert på ny kunnskap og forskning på barnehagefeltet. Det hender også at vi har personer som er på arbeidstrening og språkpraksis. Ordningen er ment som hjelp til de som trenger det, men det er også en berikelse for barnehagen. Skulle det vise seg at utplassering ikke fungerer for barn og personalet, vil den avvikles.

Hvert hus har tre avdelinger. To avdelinger på hvert hus har barn i alder 2-6 år og en avdeling på hvert hus har barn i alder 1 -3 år. Grunnbemanningen er tre ansatte per avdeling.

I Toppenhaug barnehage arbeider vi hver dag med å leve opp til Bærum kommune sin visjon «**Sammen skaper vi fremtiden**» og kommunens verdier, **Åpenhet, Respekt og Mot**. Disse verdiene skal følge oss i møte med barn, foreldre og med hverandre. Det skal være «stort å være liten» på Toppenhaug.

Åpenhet

Betyr for oss:

Å være lyttende og åpne i forhold til andres (barn og voksne) meninger og synspunkter.

Å være ærlig og tydelig rundt barnets utvikling.

Respekt

Betyr for oss:

Å anerkjenne/godta barn og voksne for den de er.

Respekttere at mennesker har ulike forutsetninger og behov, og trenger ulike rammer og støtte.

Vi er lojale mot felles beslutninger.

Mot

Betyr for oss:

Å ha mot til å være i en vanskelig samtale når et barn strever av en eller annen årsak.

Å ha mot til å utfordre seg ut av komfortsonen.

Vi har mot til å be om og ta i mot råd og veiledning når vi trenger det.

BARNEHAGENS STYRENDE DOKUMENTER

Vår virksomhet styres etter «Lov om barnehager». til loven er det en forskrift – «Rammeplan for barnehagen».

«Rammeplanen for barnehagen» er tydelig på hvilket verdigrunnlag vi skal jobbe etter, og hvilke områder som skal prege vår virksomhet. Rammeplanen er en offentlig vedtatt læreplan som alle barnehager i landet plikter å følge. Planen beskriver mer detaljert hva barnehagen skal inneholde og hvilket ansvar personalet har.

Bærum kommune har også sine styringsdokumenter som bla.er;

Barnehagemeldingen, Kvalitetsplan, «Tett på», «Handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø»

Men måten vi organiserer og tilrettelegger hverdagen på, må alltid ha barnas beste som første prioritet.

«TETT PÅ» – kvalitet i bærumsbarnehagen

«TETT PÅ- kvalitet i bærumsbarnehagen» er et helhetlig system utarbeidet for å styrke kompetanse og kvalitet i barnehagene i Bærum kommune.

Gjennom «TETT PÅ» ønsker vi å etablere et helhetlig system for å støtte barnas utvikling og læring som bygger på nyere forskning om kvalitet i barnehagen. Målet er at de ansatte skal bli enda bedre til å fremme barnas trygghet, trivsel, læring og språkutvikling i hverdagen. Samspill med varme og stimulerende voksne er barnehagekvalitet for alle barn, og vil legge et grunnlag som all utvikling og livsmestring bygger på.

I TETT PÅ skal CLASS (Classroom Assessment Scoring System) brukes som verktøy for å måle og forbedre kvaliteten i bærumsbarnehagen. Følgende områder, og kvaliteten på disse, blir det fokusert på: emosjonell støtte, organisering av avdeling og støtte til læring og utvikling.

Aktiviteter i tett på

I TETT PÅ skal alle ansatte bli godt kjent med de ulike kvalitetsområdene og hva som er god barnehagekvalitet.

Vurdering av barnehagens pedagogiske praksis

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Hovedformålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen.

Foreldrene vil oppleve vurdering og dokumentasjon gjennom bl.a. årsplan, månedsplan, månedsrapport, bilder, observasjonsmateriale og annet. Barnehagen baserer sitt arbeid og sine planer på systematisk vurdering gjennom året. Disse vurderingene er med på å prege årsplanen og husene/avdelingene sine planer for neste barnehageår.

Barnehagen har 5 planleggingsdager og mellom 6 og 8 personalmøter per år. På disse dagene/møtene blir vurderinger gjennomgått og planer vedtatt.

Vi bruker mye refleksjon og reflekterende team i vårt vurderingsarbeid. Metodene vi bruker i refleksjonsarbeidet er å se på hva som fungerer og fortsette å gjøre mer av det, og forkaste den praksisen vi ser fungerer dårlig.

Barnegruppens- og enkeltbarns trivsel og allsidige utvikling skal kontinuerlig vurderes. Det gjennomføres foreldresamtaler hvor foreldre har mulighet til å fremme egne tanker, ønsker og vurderinger.

Gjennom barnehagedagen skjer det uformell og formell observasjon/kartlegging som er en viktig del av vurderingsarbeidet i barnehagen.

Dersom det er behov for en formell observasjon av enkeltbarnet skal dette skje i samarbeid med foreldrene.

Dette barnehageåret vil det også være en brukerundersøkelse.

I foreldreundersøkelsen kan foreldre og foresatte si sin mening om barnehagetilbudet, barnas trivsel og samarbeidet mellom hjem og barnehage.

Barnehagens pedagogiske arbeid

Barnehagens verdigrunnlag

Barn og barndom

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv.

Leken er en grunnleggende livs -og læringsform som barn kan uttrykke seg gjennom, og er en viktig del av barnekulturen. Gjennom leken blir alle utviklingsområder stimulert; sosialt, språklig, emosjonelt, kognitivt og motorisk.

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære å mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. I barnehagen skal alle barn kunne erfare og være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. (Jf. Rammeplan for barnehagen)

I Toppenhaug barnehage vil vi at alle skal finne en å leke med, og oppleve glede og mestring ved å leke sammen med andre. Leken er barnets arena for å lære og erfare. Her bidrar barnet inn i sosiale arenaer, og må forholde seg til andre barns medvirkning og intensjoner. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang (Rammeplan for barnehagen). Personalet skal utforme det fysiske miljøet slik at alle barn får mulighet til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna. Barnehagen skal ha lekemiljøer i barnehagen som gir barn med særskilte utfordringer rom og muligheter for å være den beste versjonen av seg selv. Lek har en egenverdi, og skal ha en fremtredende plass i barnas liv i barnehagen. Lek er det språket barn behersker best, og fører til vennskap på tvers av alder og språklig og kulturell ulikhet.

Demokrati

Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner og språklige ferdigheter.

I Toppenhaug barnehage skal vi la barna få si sin mening og komme med forslag til hva innholdet i barnehagedagen skal være. Barna skal erfare at det finnes forskjellige synspunkter og at man kan bli enige. Vi skal vise barna demokratiske prosesser som for eksempel at avstemninger er en alminnelig prosedyre. Gjennom ulike aktiviteter i barnehagen som utedag, måltid, lek og samlingsstunder opplever barna fellesskap. Her får de kommet med sine meninger, blir lyttet til og hørt. Vi har også aldersrene grupper på tvers av avdelingene og innad på avdelingen. Vi organiserer også avdelingene i smågrupper. Det er lettere for både store og små både å ytre seg og føle trygghet i små grupper.

Mangfold og gjensidig respekt

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.

Hvert enkelt barn skal føle seg anerkjent for den de er og dets følelser. Barna skal lære å lytte til hverandre, diskutere, forhandle og respektere ulikheter. Barnet skal oppleve seg som viktig i barnegruppen. Barnet er et eget individ, men også en del av et fellesskap i barnehagen. Gjennom lek og aktiviteter skal barna dele opplevelser og undring. Barnet skal lære å ta hensyn til hverandre, dele og vente på tur. I barnehagen skal barna oppleve kulturelt mangfold, ulike levevis og familieformer.

Barna skal få kjennskap til samisk kultur, og vi markerer samenes nasjonaldag 6.februar.

Likestilling og likeverd

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.

Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke-diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen.

Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.

I Toppenhaug barnehage betyr likeverd at alle mennesker er like verdifulle uansett behov, kjønn, språk, religion, opprinnelse osv. Før FN dagen 24. oktober bruker vi Unicef sine rettighetskort for å belyse noen av barns rettigheter.

Vi jobber bevisst i forhold til hvordan vi presenterer leker i barnehagen og lager ulike lekemiljøer. Dette med tanke på mangfold og like muligheter, og ikke minst å jobbe med kjønnsrollemønstret. Det er viktig for oss å gi gutter og jenter like forutsetninger. Gjennom hverdagssamtaler og nærvær med barna er vi bevisst hvilke holdninger og verdier som blir formidlet.

Bærekraftig utvikling

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold, og barnehagen skal bidra til at barna opplever tilhørighet til naturen.

Bærum - en klimaklok kommune

Bærum kommune er godt i gang med sin satsning på å bli en klimaklok kommune.

Toppenhaug barnehage er sertifisert med Grønt flagg for vårt miljøarbeid.

Vi ønsker at barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.

- Vi kildesorterer mat, plast, papir, glass og metall.
- Vi passer på naturen rundt oss. Vi rydder både vårt eget rot og andres-som ikke hører hjemme i naturen.
- Vi tar vare på dyr og planter
- Redusere restavfall -særlig plast
- Vi lærer om gjenvinning
- Vi bruker gjenbruksmateriell i formingsaktiviteter
- Barna opplever utedag hver uke hvor de opplever vann, snø, regn, vind, sol, varme og kulde.
- Barna skal få utforske og reflektere over naturens fenomener og deres valg/handlinger som kan påvirke situasjoner for dem og andre.

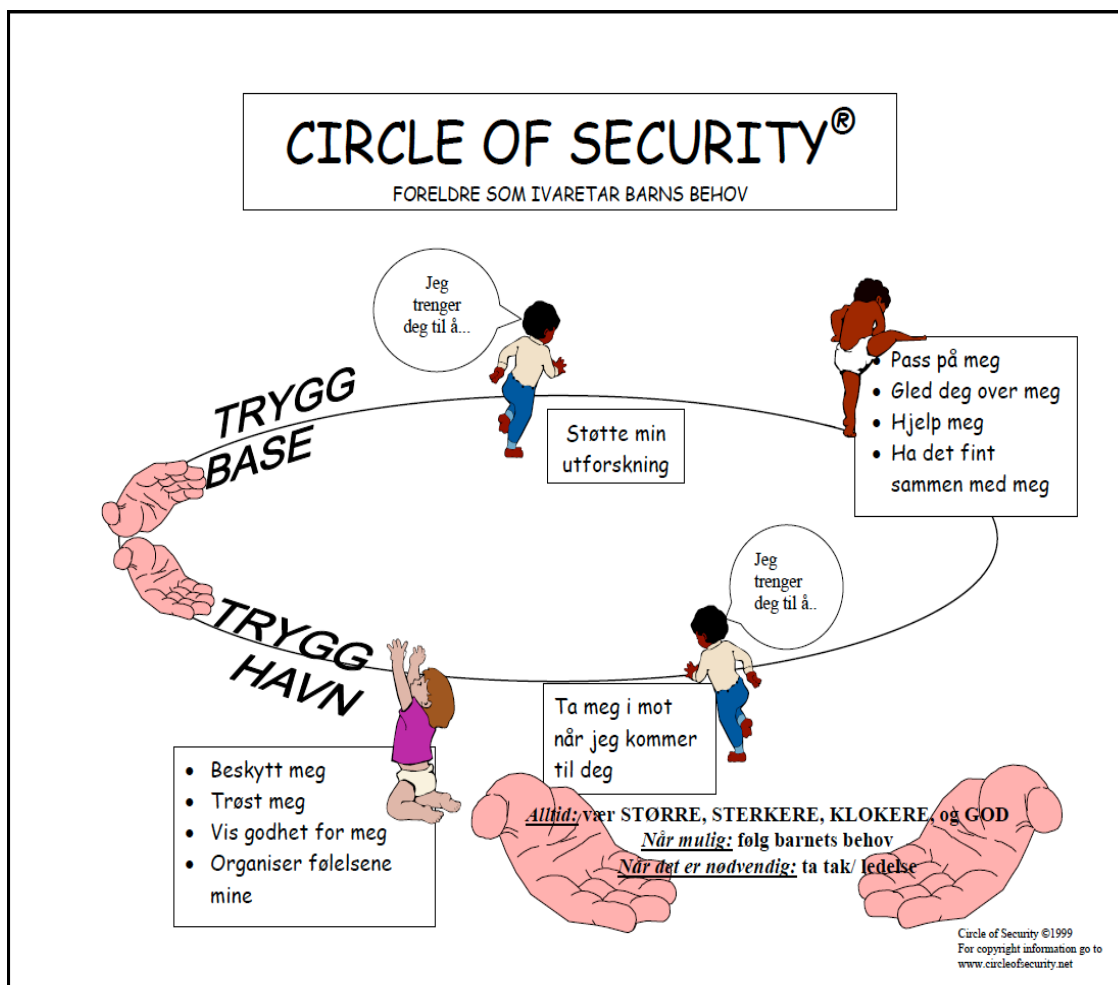
Gjennom uformelle samtaler og aktiviteter ønsker vi å fremme holdningsskapende miljøarbeid.

Livsmestring og helse

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.

I vårt arbeid med livsmestring og hels bruker vi bl.a. Trygghets sirkelen (Circle of Security - COS). Denne teorien bygger på hvordan man kan jobbe med tilknytning i barnehagen (og som foreldre). «Å dekke barnas følelsesmessige behov for kontakt med en voksen som alltid er tilstede, er en avgjørende forutsetning for læring. I tillegg til denne kompetansen er lærerens (personalets) empatiske holdninger et avgjørende element i den relasjonsbyggingen som er nødvendig for at barn som skal føle seg trygge nok til å utforske og lære» jf «Se barnet innenfra-Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen» Brandzæg, Torsteinson, Øiestad).

Modell av trygghets sirkelen.

Vi voksne skal være en trygg base for barna. Vi skal beskytte barna, trøste, organisere følelsene og være den store, sterke, kloke, gode og tydelige voksne.

Barnehagen er en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motorisk utvikling.

- Barna får hver dag oppleve variert grovmotorisk utelek i barnehagens uteområde.
- Utedag hvor barna får oppleve ulendt terreng i naturen i- og utenfor barnehagen.
- Grovmotorisk lek på fellesrommet med tilrettelegging av hinderløype og glede ved å bruke kroppen i bevegelse.
- Vi hjelper barna til å utvikle et bevisst forhold til retten over å bestemme over egen kropp, og respekt for andres grenser.
- Barnehagen bidrar til at barna tilegner seg gode vaner, holdninger og kunnskap om kost og ernæring.
- Barna skal få mulighet til ro, hvile og avslapping i løpet av barnehagedagen.

Vi ønsker selvstendige og sterke barn med optimisme og motstandskraft. Grunnlaget for evnen til læring, trivsel og utvikling senere i livet legges i de tidlige barneårene. I Toppenhaug barnehage jobber vi for at barna skal oppleve livsglede, kunne stå i livet, kunne si nei, kunne si ifra, stå i motgang, «brette opp ermene», lære å leve med seg selv og de rundt seg.

Bærum kommune har laget en handlingsplan som skal forebygge vold og overgrep
EN BARNDOM UTEN KRENKELSER OG VOLD –VÅRT FELLES ANSVAR

"En barndom uten krenkelser og vold -vårt felles arbeid"

Arbeid mot mobbing

Barnehagen forholder seg til Bærum kommunes handlingsplan mot mobbing. Vi skal bidra til å forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette. (jf. Rammeplanen)

Vi vil ikke at noen barn skal mobbe eller bli mobbet i barnehagen. Barnehagen har en samfunnsoppgave når det gjelder tidlig forebygging av diskriminering og mobbing.

Barnehagen er en viktig arena for å forebygge krenkende atferd. Bærum kommune har et verktøy når det gjelder å avdekke og håndtere de ulike situasjonene.

Barna formes både gjennom det vi gjør og ikke gjør. Ved å handle, eller unnlate å handle, legitimerer vi barnas handlinger og holdninger til hverandre. Bagatellisering og «å overse/overhøre» kan skape store vansker senere i livet for barna. Både de som krenker, og de som krenkes, må få hjelp til å finne bedre strategier for samspill. Kunnskap om barns lek og tilstedeværelse er nøkkelord for oss som ansatte. Personalet fordeler seg i den selvvalgte leken på de ulike rommene og i utetiden på uteområde slik at de kan være tilgjengelige og støttende i lek og aktiviteter. Å vise empati for andre må stimuleres. Personalet er bevisst dette i de ulike «her og nå» situasjonene og i mer formelle situasjoner.

I arbeidet med å forebygge krenkende ord og handlinger vil foreldresamarbeidet stå sentralt. Aktiv medvirkning og godt samarbeid med foreldrene er avgjørende dersom mobbing oppstår.

Bærum kommune har utarbeidet en Handlingsplan mot mobbing i Bærumsbarnehagene –
PLAN FOR Å SIKRE BARN ET GODT PSYKOSOSIALT MILJØ.

<https://www.baerum.kommune.no/globalassets/tjenester/barnehage/kvalitet-i-barnehagene/plan-for-a-sikre-barna-et-godt-psykososialt-miljo.pdf>

Det er viktig at foreldre og ansatte er bevisst sin oppgave i å være gode rollemodeller for alle barn.

Barnehagens formål og innhold

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.

Barnehagen skal være en kulturarena hvor barna er medskapere av egen kultur i en atmosfære preget av humor og glede.

Barnehagens fysiske miljø skal være trygt og utfordrende og gi barna allsidige bevegelseserfaringer. Personalet skal utforme det fysiske miljøet slik at alle barn får muligheter til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna.

Omsorg

Omsorg er en forutsetning for barns trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring (Jf. Rammeplanen)

Personalet skal:

- Ivareta barnas behov for fysisk omsorg, inkludert behov for ro og hvile
- Legge til rette for at barna kan knytte seg til personalet og til hverandre
- Sørge for at alle barna opplever trygghet, tilhørighet, trivsel og glede i barnehagen
- Møte alle barn med åpenhet, varme og interesse og vise omsorg for hvert enkelt barn
- Være lydhør for barnas uttrykk og imøtekomme deres behov for omsorg med sensitivitet
- Støtte og oppmuntre barna til å vise omsorg for andre og til selv å kunne ta imot omsorg
- Bidra til at barna kan utvikle tillit til seg selv og andre.

Lek

I Toppenhaug barnehage vil vi at alle skal finne en å leke med, og oppleve glede og mestring med å leke sammen med andre. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang (jf. Rammeplanen for barnehagen). Personalet skal utforme det fysiske miljøet slik at alle barn får mulighet til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna. Barnehagen skal ha lekemiljøer i barnehagen som gir barn med særskilte utfordringer rom og muligheter for å være den beste versjonen av seg selv. Lek har en egenverdi, og skal ha en fremtredende plass i barnas liv i barnehagen. Lek er det språket barn behersker best og fører til vennskap på tvers av alder og språklig og kulturell ulikhet.

Danning

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap.

Personalet skal:

- Tilrettelegge for meningsfulle opplevelser og støtte barnas identitetsutvikling og positiv selvforståelse
- Støtte barnas aktivitet, engasjement og deltakelse i fellesskapet
- Synliggjøre og verdsette ulike behov, meninger og perspektiver i fellesskapet
- Legge merke til, anerkjenne og følge opp barnas perspektiver og handlinger (jf. Rammeplanen)

Læring

Leken er den viktigste rammen for all læring i barnehagen. Leken er også viktig for utvikling av språk og kommunikasjon. Leken er det «språket» barnet kan best. Og ifølge «Rammeplan for barnehagen» skal barnehagen fremme læring.

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser. Barns læring er en sammenhengende prosess gjennom hele utdanningsløpet. I barnehagen skal barns lærelyst og læringspotensial møtes og ivaretas i et omsorgs- og læringsmiljø preget av trygghet, inkludering og lek. Kunnskap og kompetanse, ferdigheter og holdninger utvikles i samspill med andre, i sosiale, meningsfulle fellesskap hvor barn har mulighet til å uttrykke seg. Gjennom hele dagen vil et nærværende og et bevisst personale være grunnleggende for at barna opplever barnehagen som et godt sted for vennskap, lek og læring. Vi voksne må sørge for at alle finner noen å leke med, og vi må være med i leken der det trengs.

Barn og unge skal være aktive deltakere i egne læringsprosesser, de skal utfordres og erfare nytten og gleden ved å løse stadig mer avanserte problemer og finne tilfredsstillende svar.

(Meld. St. 19 (2015–2016))

Barnehagens pedagogiske *læringshjul* billedlig gjør «Lov om barnehager» og «Rammeplan for barnehagen» Samtidig som det gjenspeiler Toppenhaug barnehages pedagogiske virksomhet i hverdagen. Barnehagens virksomhet bygger på et helhetlig læringssyn. Alle områdene i sirkelen gjenspeiles i alt vi gjør i hverdagssituasjoner og i planlagte aktiviteter med barna. De innerste sirkelen er grunnsteinene i vår virksomhet.

(For større illustrasjon se s. 19)

Vennskap og fellesskap

I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne (jf. Rammepånen). Barnehagen skal aktivt legge til rett for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap.

Vi jobber for at alle barna skal ha noen å leke med i barnehagen. Barna kan besøke hverandre på ulike avdelinger. Vi har alders homogene grupper på tvers av avdelingene i perioder av året, slik at de skal kunne danne vennskap utenfor avdelingen. De kommende skolebarna har møtepunkter som felles turer i nærområdet hvor de blir mer kjent og vennskap knyttes.

Kommunikasjon og språk

Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke og lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk herunder tegnspråk (jf. Rammepånen for barnehagen). Personalet har ansvaret for å invitere barna med i språklige aktiviteter ut i fra barnets modning og ferdigheter. Det legges til rette for ulike og varierte aktiviteter slik at barna får erfaringer med språket som et kommunikasjonsmiddel og redskap for egne tanker og for å uttrykke egne meninger og følelser.

Veldig mye av tilegnelsen av språk foregår i her og nå situasjonene i hverdagen mellom barn - barn og barn - voksen. Dette skjer i måltidet, i sandkassa i lek med biler, spill av spill med mer.

I de ulike temaarbeidene jobbes det mye med språk i selve aktivitetene, gjennom litteratur, rim, regler, sanger og samtaler. Personalet bruker ofte konkrete, flanellograf eller bilder for å støtte språket i de mer formelle lærings situasjonene.

Personalt følger med på barnas kommunikasjon og språk og fanger opp og støtter barn som har ulike former for kommunikasjonsvansker, som er lite språklig aktive, eller som har sen språkutvikling (jf. Rammepånen).

Bærum kommune har utarbeidet en standard for språkarbeidet i barnehagene. Den bygger på å jobbe systematisk med språkarbeidet. Denne standarden vil etter hvert bli implementert i Toppenhaug barnehage sitt arbeid med språk og kommunikasjon.

Barnas medvirkning

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.

Barna i Toppenhaug barnehage har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Personalet skal jevnlig gi barna mulighet til aktiv deltagelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet. For en toåring kan det handle om hvem som skal få skifte bleien hennes, mens en femåring vil ha meninger om hvilke temaer som er interessant å jobbe med. Barnehagen skal være bevisst på hvilke uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på

måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov. Også de yngste barna og barn som kommuniserer på andre måter enn gjennom tale, har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter på egne vilkår (jf. Rammeplanen).

Å ta barns medvirkning på alvor, forutsetter god kommunikasjon mellom barn, personal og foreldre. Personalet må være tilstedeværende og aktive i barns aktiviteter og lek. De voksne må også vise anerkjennelse for barnas undring, spørsmål og innspill, og vise at barnas initiativ blir tatt på alvor. Barna skal øves i valg, men ikke få bestemme noe som kan få negative alvorlige konsekvenser. Så selv om flere barn synes det er greit å løpe på parkeringsplassen, er det vi voksne som sier nei til dette og forklarer hvorfor.

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene og ivareta foreldrenes rett til medvirkning. Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål.

Samarbeidet mellom foreldre og personalet er en av de viktigste faktorene for å gi barna et godt og riktig tilbud i barnehagen.

Ved oppstart i barnehagen får alle en oppstart samtale. Senere tilbys foreldre flere samtaler pr. år. Samtalene foregår i barnehagens åpningstid og har en varighet på ca. ½ time.

Samtalene skal sikre gjensidig informasjon om barnets utvikling mellom foreldre og personalet, og vi har daglig kontakt ved levering og henting av barna.

Barnehagens Samarbeidsutvalg (SU) etableres hver høst. Det blir valgt en foreldrerepresentant fra hver avdeling, hvor det er en fra hvert hus som blir hovedrepresentant. Det blir også valgt en personalrepresentant fra hvert hus. I løpet av et barnehageår vil det bli avholdt 3-4 SU-møter.

Utvalget sikrer samarbeidet mellom foreldre og ansatte, og behandler saker av betydning for barnehagen og dens brukere. Foreldre kan melde saker gjennom hele året.

Overganger

Når barnet begynner i barnehagen - tilvenning

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Toppenhaug barnehagen har beskrevet barnets oppstart i dokumentet «Informasjon til nye foreldre [Informasjon til nye foreldre](#)

Overgang innad i barnehagen og mellom barnehager

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.

Når barn flyttes fra småbarnsavdeling til store barns avdeling settes det opp flere besøkstider på våren slik at overgangen til stor avdeling skal bli best mulig for barnet.

Barnehagen følger Bærum kommune sine overgangsrutiner når barn skal bytte barnehage.

- Overføringsskjema benyttes til overføring av informasjon mellom barnehager.

Fra barnehage til skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning.

Bærum kommune har fastsatte rutiner for [overgang fra barnehage til skole](#).

Disse beskriver overgangen fra barnehage til skole, fra barneskole til ungdomsskole og fra ungdomsskole til videregående skole. Barnehagen samarbeider med skolene barna sogner til. Dette for å sikre best mulig overgang for skolestartere. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen.

- Overføringsskjema benyttes til overføring av informasjon fra barnehagen til grunnskole.

Er det spesiell informasjon om barnet, kan det avtales egne overføringsmøter mellom barnehage og barneskole hvor foreldre og personal deltar.

Fra høsten 2018, har vi felles «overgangs objekter» i Bærum Kommune. Dette for å skape en tryggere overgang fra barnehage til skole.

Det er trygt for barnet å ha noen objekter som en kjenner igjen fra tiden i barnehagen.

Disse objektene er:

- Spillet: Villkatten
- Sangen: «Stopp ikke mobb»
- Leken: «Rødt lys»
- Eventyret: «Skinnvotten»

Toppenhaug barnehage består av to hus. De fleste barna begynner på samme skole, Anna Krefting barneskole. Vi organiserer det derfor slik at barna fra begge hus møtes flere ganger for å bli kjent før skolestart.

Planlegging, vurdering og dokumentasjon

Planlegging

Planlegging gir grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen. Planleggingen er utgangspunkt for refleksjon og utvikling av barnehagens pedagogiske praksis. Planleggingen er med utgangspunkt i kunnskap om barns trivsel og utvikling, og den baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre.

Våre arenaer for å planlegge og vurdere er bl.a. på planleggingsdager (-5 dager i løpet av et barnehageår), personalmøter (-ca. 8 møter i løpet av et år), avdelingsmøter, ledermøter og andre planleggingsmøter.

Vurdering

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen.

Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner. Gjennom refleksjoner av det pedagogiske arbeidet skal dette gi et utgangspunkt for videre planlegging og gjennomføring. Faglige- og etiske problemstillinger skal inngå i vurderingsarbeidet. Ved hjelp av vurderinger i avdelingsteam, lederteam og brukerundersøkelser skal vi lære av vår egen praksis og bidra til å utvikle barnehagen som pedagogisk virksomhet.

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen.

Foreldrene vil oppleve dokumentasjon gjennom blant annet årsplan, månedsplan, månedsrapport, bilder, observasjonsmateriale og annet. Barnehagen baserer sitt arbeid og sine planer på systematisk vurdering gjennom året. Disse vurderingene er med på å prege årsplanen og husene/avdelingene sine planer for neste barnehageår.

Barnehagen har 5 planleggingsdager og mellom 6 og 8 personalmøter per år. På disse dagene /møtene blir vurderinger gjennomgått og planer vedtatt.

Barnegruppens -og enkeltbarns trivsel og allsidige utvikling skal kontinuerlig vurderes.

Barnehagens arbeidsmåter

Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og dannelse og gi barn mulighet for medvirkning. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir muligheter for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert.

Progresjon

Dette innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang og mestring. Barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter (jf. Rammeplanen). Barnehagen organiserer tverrgrupper i ulike aldersgrupper. Barna får oppleve aktiviteter og opplevelser ut ifra alder og nivå. Gjennom bevisst bruk av materialer, utforming av fysisk miljø, bøker, leker, verktøy og utstyr og gjøre disse tilgjengelig, skal barna oppleve progresjon.

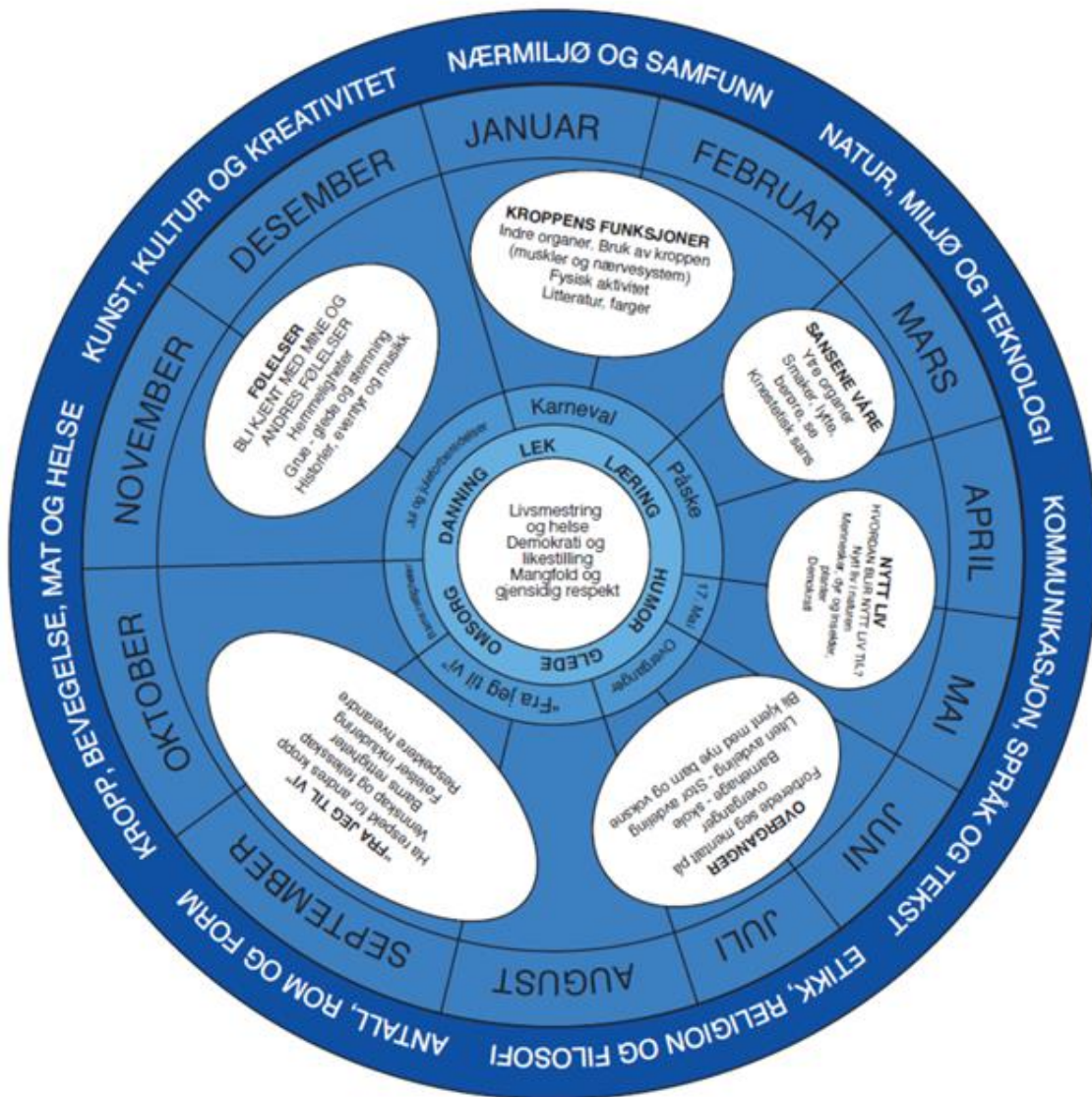
Barnehagens fagområder

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter.

Barnehagens årshjul

Barnehagens pedagogiske hjul billedlig gjør «Lov om barnehager» og «Rammeplan for barnehagen». Samtidig som det gjenspeiler Toppenhaug barnehages pedagogiske virksomhet i hverdagen. Barnehagens virksomhet bygger på et helhetlig læringssyn. Alle områdene i sirkelen gjenspeiler seg i alt vi gjør i hverdagssituasjoner og i planlagte aktiviteter med barna. Fagområdene ligger som en ramme rundt det pedagogiske arbeidet. De innerste sirklene er grunnsteinene i vår virksomhet.

Pedagogisk årshjul 2024 – 2025

Eksempel på hvordan det pedagogiske årshjulet kan brukes

Tema: Kroppens funksjoner

I Rammeplan for barnehagen har vi ulike fagområder. Her gir vi en oversikt over fagområdene og ulike metoder som blir berørt i temaet «Kroppens funksjoner»

Hovedmål:

Kjennskap til kroppens funksjoner
Hvordan fungerer kroppen

Kommunikasjon, språk og tekst

Metode:

Bruke bilder, tekst, tegn til tale. Bøker, puslespill og plansjer
De voksne ordsetter menneskets kroppsdelene
Få kunnskap om hva kroppsdelene heter
Bruke konkreter; vår egen kropp, spill og magnettable
Sang, dikt og regler som handler om kroppen
Gi barna kunnskap om at det finnes ulike måter å lese og skrive på

Kropp, bevegelse, mat og helse

Metode:

Bruke kroppen fysisk. Kjenne på å være tørst og sulten
Undre seg over hva vi bør spise for at kropp og sjel skal ha det bra
Videreutvikle kroppsbeherskelsen grovmotorisk og finmotorisk
Kjenne forskjell på hvile og anstrengelse
Hva skjer med kroppen når vi har høy puls

Kunst, kultur og kreativitet

Metode

Tegne kroppen, lage skulpturer
Forming
Bruke ulike teknikker og materialer i formingsoppgaver
Lytt- og bevege seg til musikk

Natur, miljø og teknologi

Metode:

Få gode erfaringer med friluftsliv og uteliv til ulike årstider
Hva trenger kroppen for at vi skal ha det bra ute i forskjellig type vær.
Bruke alle sanser når vi er ute i naturen
Gi barna begynnende kunnskap om fødsel, vekst, aldring og død

Kommunikasjon, språk og tekst

Mål: Barna skal kunne uttrykke sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter. Bruke språket til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter. Videreutvikle sin begrepsforståelse og bruke et variert ordforråd.

Barna skal bli kjent med lyder og rytmer i språket, bli fortrolig med tall- og bokstavsymboler, og bli kjent med bilder, bøker og media.

Dette skjer gjennom samtaler i hverdagssituasjoner som måltid, i garderoben og i andre aktiviteter som i lek, dramatisering, rollelek, sang, rim og regler. Fortelling av vitser og gåter, høytlesning av eventyr og andre historier. Verktøy som brukes er bokstaver, tall og ordbilder-barnestaving, lekeskriving (skriftspråkstimulering). «språksprell», «språkkofferter», flanellograf og digitale verktøy.

Spesifikk språktrening for tospråklige/fremmedspråklige barn, og barn med språkvansker.

Kropp, bevegelse, mat og helse

Mål: Positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring, gode erfaringer med varierte og allsidige bevegelser og utfordringer. Utvikling av kroppsbeherskelse, motorikk og rytme.

Gode erfaringer med friluftsliv og uteliv til ulike årstider. Glede ved å bruke naturen.

Kunnskap om kroppen og forståelse og respekt for andres kropp. Få en begynnende forståelse og respekt for betydningen av sunt kosthold.

Barnehagen vil legge til rette for at barna skal få gode vaner under måltidene. Vi skal gi barna innsikt i matens opprinnelse, hvordan den produseres og veien fra råprodukt til maten vi har i matpakkene våre.

Vi har også fokus på hygiene og lærer barna rutiner for dette, ved f.eks. å vaske hendene før alle måltider og etter toalettbesøk.

Gymlek i barnehagen med for eksempel baller, hinderløype, sangleker eller regel-leker inne og ute. Bevegelsesleker til musikk. Dans og rytmelek. Bevegelse i ulendt terreng i skog og mark. Finmotoriske aktiviteter som å male, tegne, klippe eller lime og forme i forskjellige materialer. Grovmotoriske aktiviteter som å klatre, løpe, huske, hoppe tau, bygge med klosser osv. Hvile, ivareta hygien og bruke god tid ved måltidet.

Kunst, kultur og kreativitet

Mål: Barna skal få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former.

Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. Barna skal få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former, organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon. I barnehagen skal barna støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Barnehagen skal legge til rette for samhørighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk (Rammeplanen

for barnehagen). Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film arkitektur og design.

Natur, miljø og teknologi

Mål: Fremme forståelse for naturens egenart og vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling.

Toppenhaug barnehagen skal legge til rette for mangfoldige naturopplevelser og bruke naturen som arena for lek, undring og læring. Vi skal la barna få utforske og eksperimentere med teknologi og la dem undre seg over naturfenomener. Reflektere med barna om at deres valg og handlinger kan påvirke situasjonen både for dem selv og andre.

Barna skal få gode opplevelser med friluftsliv året rundt gjennom turer i nærmiljø og utflukter. De skal få kunnskap om dyr og dyreliv.

Antall, rom og form

Mål: Barna skal oppdage, utforske og skape strukturer og begynne å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet (Jf. Rammeplanen for barnehagene).

Barna trenger å møte og tilegne seg førmatematiske begreper for å forstå matematikk.

Førmatematiske begreper er blant annet; stor/liten, over/under, bak /foran, høy/lav, full/tom, opp/ned osv. Vi skal undre oss sammen med barna over matematiske sammenhenger. Vi skal også øve på matematiske begreper som kvadrat og sirkel. Leke og eksperimentere med tall, mengde og telling. Bruke kroppen og sansene til å utvikle romforståelse.

Sammen med barna vil personalet utforske og undre seg over matematikkens verden: telle kopper (ulike ting i omgivelsene), dager i uken og alt som telles kan! Sortere leker: klosser i antall, etter størrelser og form eller egenskap. Benytte «riktige» begreper som kvadrat, rektangel, sirkel og benytte forskjellig naturmateriale.

Etikk, religion og filosofi

Mål: Skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og leveste.

Personalet skal bidra til å utvikle barnas toleranse, interesse og respekt for hverandre og for mennesker med ulik kulturell, religiøs eller livssynsmessig tilhørighet (Rammeplan for barnehagen). Personalet skal også være gode rollemodeller og formidle fortellinger og skape rom for barnas opplevelser, samtaler, erfaringer og tanker om religion, livssyn, etikk og eksistensielle temaer.

Nærmiljø og samfunn

Mål: Barna skal gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer bli kjent med eget nærmiljø, samfunn og verden.

Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaring med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet. Kulturelt

mangfold, ulike levevis og ulike familieformer er en del av fagområdet. Gjennom lek og varierte aktiviteter skal barna få erfaring med å lytte, forhandle og diskutere og få begynnende kjennskap til menneskerettighetene (Rammeplan for barnehagen). I Toppenhaug barnehage vil det si at barna får oppleve nærmiljøet/Bærums Verk, turer til barnas hjem, se på elven Lomma, mate ender på Verket, besøke de gamle arbeiderboligene og se på de gamle husene for øvrig og mye annet. Andre kulturelle tradisjoner vil også være på dagsorden. Vi ønsker i vårt arbeid å utvikle barnas holdninger og kunnskap om trafikksikkerhet. Personalet skal være gode rollemodeller for barna.

Kompetanseplan

Gjennom ulike kompetansetiltak kan de ansatte styrke sin kompetanse og pedagogiske praksis i tråd med rammeplanen.

Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Barnehagen skal være en lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer. Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse (Jf. Rammeplanen).

Toppenhaug barnehage følger satsningsområdene til Bærum kommune.

Tverrfaglig samarbeid

Det er viktig med et godt samarbeid med instanser som PPT, barneverntjenesten og helsetjenester for barn og unge slik at barnet mottar et treffsikkert og helhetlig tilbud, og for å få til så gode tiltak som mulig i barnehagen. Alle samarbeidende parter har et selvstendig ansvar for at de ulike tiltakene som barnet mottar er godt koordinert. Tverrfaglighet og helhetlig tenkning er derfor svært sentralt for de som arbeider i barnehagen

For å sikre en helhetlig ivaretagelse av barn og foreldre samarbeider vi med en rekke etater bl.a.;

- Pedagogisk, psykologisk tjeneste (PPT)
- Helsestasjonene
- Grunnskolene i nærmiljøet
- Barnevernstjenesten
- Psykisk helsetjeneste for barn, unge og familie - PHBUF
- Fysioterapeut
- Haug skole og lekotek
- BUP (barne -og ungdomspsykiatrien)
- Kompetanseteam barnehage